

ANTAKYA SALLANGAÇ TÜRKÜLERİ

Bülent ARI¹

Özet

Bildiriye öncelikle bir giriş bölümüyle başlanmış; bu bölümde türkü kavramından, Hatay türkülerinden ve sallangaç kavramından söz edilmiştir . Sonrasında salıncak ya da sallangaç türkülerinin oluşmasına Antakya eğlence hayatı ve ikliminin nasıl olanak tanıdığı ve bu tarz türkülerin nasıl oluştuğu üzerinde durularak, sallangaç (salıncak) türkülerinin yöreye özgülüğünden bahsedilmiş; ancak benzer yaklaşımların Anadolu'da da bulunduğu Şükriye Tutkun'un salıncak albümü örnek verilerek ortaya konulmuştur.

Yine, bildiriye konu olan sallangaç türkülerinin bir veya iki örnekle sınırlı olmadığını ve Antakya yöresinde uzun soluklu bir sallangaç türküsü söyleme geleneği olduğunu göstermek amacıyla çalışmanın son bölümüne yeter sayıda sallangaç türküsü örneği konulmuştur. Yörede tespit edilen 19 sallangaç türküsünden bildiriye alınan 6'sının adları şöyledir:

- 1- Mavilim Yakdın Beni
- 2- Pınara Vurdum Kazmayı
- 3- Hanım Arabaya Binmiş
- 4- Hasan Dağı Oymak Oymak
- 5- Elmas Dolu Çekmecesesi
- 6- Ninem Kurmuş Yol Üstüne Çıkrığı

Anahtar Kelimeler: Antakya, Türkü, Sallangaç, Sallangaç Türküleri

ANTAKYA OSCILLATOR FOLK SONGS ABSTRACT

Abstract

This paper is started with introduction section; folk songs, Hatay folk songs and oscillator mentioned in this section.

Then, the fact how Antakya nightlife and its climate made oscillator songs possible to be created and how these folk songs were created emphasized, it is stated that oscillator songs are peculiar to the region, but it is also revealed by giving the example of Şükriye Tutkun's oscillator album that similar approaches are available in Anatolia.

¹ Yrd.Doç.Dr., Mustafa Kemal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, bari@mku.edu.tr

Sufficient oscillator folk song samples are introduced in the conclusion section in order to show that oscillator folk songs are not limited to one or two samples and there is a lasting singing folk song tradition in Antakya.

Names of the six of the nineteen oscillator folk songs identified in the region and studied in this paper are :

1Mavilim Yakdın Beni

2Pınara Vurdum Kazmayı

3Hanım Arabaya Binmiş

4Hasan Dağı Oymak Oymak

5Elmas Dolu Çekmecesı

6-Ninem Kurmuş Yol Üstüne Çıkrığı

Key words: Antakya, Folk Song, Oscillator, Oscillator Folk Songs

Giriş

Türkü, Türkçe Sözlük’ te hece ölçüsüyle yazılmış ve halk ezgileriyle bestelenmiş manzume şeklinde tanımlanmıştır. (Türkçe Sözlük,1998: 2021)

Türkü kelimesinin kökeniyle ilgili çeşitli görüşler vardır. Bunların içerisinde yaygın olarak kabul edilen görüş, Türk kelimesine “İ” nispet eki getirilerek önce “Türki” daha sonra da ünlü uyumuna uyarak kavramın “Türkü” şekline dönüştüğü yönündedir. (Yakıcı, 2007:210)

Halk içinde gün yüzüne çıkmamış, ince yeteneğe sahip nice sanatçılar vardır ki, bunlar hiç beklenmedik bir yer ve durumda toplumun ortak duygu ve düşüncelerini güzel bir şekilde ortaya koyar ve toplumun söyleyen dili, duyan kulağı, gören gözü olurlar. İşte böyle eşref saatlerinde oluşmuş sanat eserleri bir süreç içerisinde toplumun süzgecinden geçerek halk türkülerini oluştururlar.

Türküler farklı şekil ve ezgilere sahip olabilirler. Buna göre de Varsağı, Bayatı, Kayabaşı, Türkmani gibi farklı adlarla anılırlar.(Dizdaroğlu, 1968:103)

Yine Türküler önceleri askerler, âşıklar, savaşlar, göç, ticaret kervanları yoluyla yayılırken, günümüzde teknik imkanlar ve kitle iletişim araçları, türkülerin yayılmasını hızlandırmıştır. (Arı, 2011:144)

Türküler ezgilerine göre usullü- usulsüz olmak üzere iki kısma ayrılır. Usullü türküler oyun havalarıdır. Bunlar oturak, kırık gibi adlar alırlar; uzun havalar ise bozlak, hoyrat, kayabaşı, Çukurova, barak gibi adlar alırlar. Türküler konularına göre ise iş, doğa, aşk,

ayrılık, ölüm, kahramanlık, askerlik... türküleri şeklinde sınıflandırılabilirler. (Büyük Larousse, 1986:11886)

Kısacası türküler kültürümüzün, yerli kimliğimizin en önemli unsurlarıdır. Yıllar boyu söylenegelmiş, Türk kültürünü, halkımızı anlatmış; sevdalara sözcü olmuş, sevinçlere ortak olmuş, ağıtlara eşlik etmişlerdir.

Hatay Türkiye'nin diğer yörelerine göre, farklı bir yapılanmaya sahiptir. İl merkezi Antakya 18. Yüzyıldan itibaren bir ilim merkezi haline gelmiş, okumuş kesim ve özellikle şiirle uğraşanların sayısı artmış; gerek divan gerekse halk edebiyatı alanında bir çok eserler verilmiştir. Antakya'nın yetiştirdiği bu şairler yanında Kırıkhan ve Yayladağı çevresinde yetişen halk ozanları da köklü bir geçmişin izlerini taşır.

Çevredeki aşiret kavgalarını, aşk hikayelerini içeren türküler bu dönemin eserleridir. Bu gelişim süreci içerisinde yer alan müzisyenlerin bazıları Antakya'ya İstanbul ya da Rumeli'den göç etmiş ya da görevle gelmişlerdir. Nitekim Muzaffer Sarısözen'in yöreden derlediği "Lofçalı" türküsü Rumeli bölgesi ile ilişkilidir.(İpek, 2003:41)

Antakya halk müziği Antakya'nın kendisine bağlı ilçelerdeki müzik yapısından farklı özelliklere sahiptir. İşte salıncak türküleri de bunun tipik bir örneğidir. Antakyalı salıncağa "sallangaç" der. Yörede geçmiş dönemlerde aile içi eğlence hayatında ağaçlara kurulan salıncağın ipinin uzunluğuna göre 2'li veya 4'lü ritimli sallanımlara uygun olarak bir türkü türü geliştirilmiştir.

Sonuçta, bahse konu sallangaç türküleri de Antakya halkının eğlencelerine eşlik etmiş;bu türküler salıncakta sallanırken ve salıncağın ritmine göre söylendikleri için yöresel ağızla sallangaç türküleri olarak anılmışlardır.

Bildirimizde sallangaç türküleri işlenirken öncelikle bu türkülerin oluşma ortamlarına değinilecek bu bağlamda Hatay' da seyrana çıkma ve eğlence hayatından kısaca bahsedilecek, ardından sallangaç türküleri örnekleri verilecek; çalışma bir sonuç ve kaynakça bölümü ile sonlandırılacaktır.

1. Antakya'da Seyran, Buna Bağlı Hazırlıklar ve Eğlence Hayatı

Antakya'da günümüzden 60-70 yıl önce düğün hazırlıkları yapılırken, adanan adaklardan sonra gidilen yatırlar; mevsimlik meyvelerin olduğu zaman bunların yenilmesi ve eğlenilmesine gidilen seyran (piknik) yerleri varmış. Hatta Antakya' da "hamam bir gün, seyran bir gün, yorgunluğun adını seyran koyuklar" denilir. (Doğruer, 1996:24)

Eskiden pazar günleri Asi nehri karşısında Lafat denilen yerde güzel havalarda yürüyüşe çıkılır. İsteyenin çiçek bahçesinde, isteyen açıkta oturduğu; dondurma yenilen, gazoz içilen, çerez yenilen mekanlar mevcutmuş.(K.1, K.5, K.7)

Yine ilkbaharda Ziraat Bahçesi (Şimdiki belediye parkı) ne seyrana gidilip orada sarma içi yapılıp, marul ya da yaprakla birlikte yenilirmiş.(K.2, K.3, K.8)

Yine Antakya' da bulunan Ataker İlkokulu'nun karşı tarafında innep ve incir bahçelerinin bulunduğu yere (Şimdi şehrin göbeği ve trafiğin en yoğun olduğu yerlerden birisidir.)pikniğe gidilir; incir zamanı sabah kahvaltısına incir, peynir, ekmek-incir; çökelek-ekmek yemeği; innep zamanında (Eylül sonu Ekim başı) seyran için hazırlanan oruk, sarma içi, sarma- dolma gibi seyran için hazırlanan yiyeceklerle gidilirmiş.

Bunun yanı sıra Hacı Hasan Suyu'nun bulunduğu yerde (Bugünkü Aksaray semti) yatak, yastık yünü yıkamaya gidilip burada yılan balığı kızartılmış. Yine aynı şekilde Reyhanlı yolu çıkışında Gümrük Müdürlüğü yanında Didem Eğlence Merkezi'nin yerinde Soğuksu denilen bir yer varmış. Burası da Hacı Hasan Suyu ile aynı işleve sahipmiş.(Doğruer, 1996:24)

Yine bunlar gibi Dink Bahçesi (Şimdiki stadyum karşısı) , Ali Pınarı ve Harbiye Şehleri de seyran yerleri arasındaymış. Bu seyran yerlerinde hazır yemek yenildiği gibi Arap kebabı, Tepsi kebabı, oruk, künefe gibi yöreye özgü yemekler de yenilirmiş. Bu seyran yerlerinin hepsinin ortak yönü ise mutlaka bir kaynak suyuna sahip olmalarıymış. (K.4, K.6, K.8)

Bu seyran yerlerine ekseriye darbuka götürülür; yemek merasiminden önce veya sonra çeşitli türküler, maniler, uzun havalar söylenir ve bunun ardından lililiş çekilirmiş. Aynı zamanda seyran yerlerinde bulunan ağaçlara salıncaklar da kurulur ve bu salıncakların ritmine göre şarkılar söylenilirmiş. (K.1, K.7, K.9)

Bu seyran yerleri dönemin çocukları ve aile yapısı için de önemli imiş. Bu durumu merhum Sadık Ayhan İpek, şu sözlerle dile getirmektedir:

“Teknoloji şimdiki gibi gelişmiş değildi... Domates, biber ancak Haziran ayında sofralara arz-ı endam ederdi. Ancak Şubat ayında koyunların ve keçilerin yavrulamasıyla köylerden gelen ve başka yerlerde kullanılmayan ağız, baharı müjdelendi. Ağızlı kadayıf en sevdiğimiz tatlılardandı.

O dönemlerde pazarın gelmesini ipe çeker, havanın iyi olduğu günleri mutlaka sahrada (piknik) geçirmeye babalarımız gayret gösterirdi. Yurdun başka yerlerinden farklı olarak Antakya, yazdan zahire temin edilerek kendine has sıcak ve soğuk yemekler yapmada

oldukça gelişmiş durumdaydı. Tuzlu yoğurt, cara peyniri, yazdan kurutulmuş takriben ev halkının her ferdi için bin tane biberden yapılan dövme biber, cevizli biber baharın gelmesiyle hemen görünen taze soğan, maydanoz ve yöreye has nar ekşisi, zeytinyağı ve bulgurla yapılan sarma içi... Yine sonbaharda tatlandırılarak saklanan yeşil zeytin ve bu zeytinden yapılan zeytin öfelemesi, küflendirilmiş çökelek, yine yöreye has terbiyelenmiş çeşitli hazırlıklar; havaların fırsat verdiği anlarda ortaya çıkar, doğanın nefis ve çok sağlıklı bağına kendimizi atar, haftanın bütün yorgunluğunu giderirdik.

Bu iş aynı zamanda evin fertlerini de birbirine daha yakınlaştırır. Yine yakın aile dostlarını da adeta birbirleriyle kenetlendirirdi.” (İpek, 1996 :26)

2. Antakya’da Sallangaç Türkülerini Hazırlayan Ortam

Antakya insanı güneyin sıcak iklimine uygun olarak canlı, hareketli, neşeli, bunun yanı sıra eğlenceye düşkün yapısıyla bilinir. Bu eğlence kültürü, onların güzel sanatların her koluna; özellikle de edebiyat ve müziğe bir heves, sevgi ve heyecanla yaklaşmasını sağlamıştır. Bu duruma Tanzimat dönemi Osmanlı devlet yapısı ve siyasi ortamı da katkıda bulunmuş; bu durum ise yörede sallangaç türkülerinin oluşmasına olanak sağlamıştır.

19.y.y. Osmanlısında matbaa, okumuş zümrelerin batıdaki özgürlük, demokrasi(ile ilgili) gibi fikirleri birbirlerine aktarmalarını kolaylaştırmış ve devlet yönetimindeki yüksek kademe bu durumdan rahatsız olmuş; dönemin idarecileri, bu nesli İstanbul’dan uzaklaştırma gereği duymuşlar ve bunların bir kısmını da Antakya’ya sürgün göndermişlerdir. Bu sürgün gelenler genellikle varlıklı kimselerdi; maddi olanakları yerinde olduğundan beraberlerinde hizmetçilerini ve maiyetlerini de Antakya’ya taşımışlardı. Bu gelen kimselerin maiyetleri arasında şair, müzisyenler de bulunmaktaydı. Ilık bir iklime sahip olan Antakya, bunların kısa zamanda birbirleriyle ve Antakya çevresiyle kaynaşmalarını sağlamıştır. Bu devirde Antakya türkülerinde de sanat ve zevk yönünün arttığı görülmüş ve yakın çevredeki ağaçlıklı, suların bol aktığı yerlere salıncaklar kurularak salıncakların ritimlerine göre türküler söylenmeye başlanmıştır. İşte bu türkülere de sallangaç türküler adı verilmiştir. (İpek,1992:26)

3. Antakya Türkülerinin Yapısı ve Sallangaç Türküleri

Çukurova bozlaklarının etkilerini taşıyan Hatay türkülerini genelde Gavurdağı yöresi özellikleri taşır. Yörede söylenen uzun havalar ya Gavurdağı ve Barak uzun havaları, ya da bunların etkilerini taşıyan özgün eserlerdir. Halk müziği yönünden Antakya türkülerinin diğer ilçelerden farklı bir yapısı vardır. Türk sanat müziği karakteri taşıyan ve bu müziğin makam

sisteminden etkilenen Antakya türküleri özellikle küpleler arasındaki uzun, birkaç ölçü devam eden “aaah” ya da “amaan” gibi ifadelerle dikkat çeker. (Tekin,1998:126)

Bu türkülerin ritmi de kurulan salıncakların boyuna göre değişik çabuklukta söylenir; yani salıncak ipinin boyu oranında salınımın verdiği hızla ip kısa ise daha çabuk, uzun ise daha ağır bir ritimle söylenir. Kısacası bu türküler 2-4, 4-4’ lük ritimlerle söylenir. (İpek, 1992:14)

Söz konusu sallangaç türküleri 1950’lerin başından 70’li yıllara kadar Sadık Ayhan İpek’in Antakya Lisesi’nde oluşturduğu “Halk Müziği Grubu”nda bir çok defa seslendirilmiştir. Merhum Sadık Ayhan İpek’in korosuyla seslendirdiği sallangaç türkülerinin birkaçı aşağıda verilmiştir. (Hanım Arabaya Binmiş, Hasandağı Oymak Oymak, Mavilim Yaktın Beni, Ninem Kurmuş Yol Üstüne Çıkrığı, Pınara Vurdum Kazmayı, Elmas Dolu Çekmecesı. (Kalaycıoğlu, 2011:87), (İpek,1993:9)

4. Antakya Sallangaç Türkülerinin Benzerleri

Türkiye’nin özgün kadın sanatçılarından Şükriye Tutkun’un da 5. Albümü(2006) “Salıncak ” adını taşır.“Ađ Elime Mor Kınalar Yaktılar”, “İskender Boğazı Dardır Geçilmez”, “Sürüler İçinde Sürmeli Koyun” gibi türkülerin yer aldığı albümün ses kaydı esnasında doğal sazların kullanıldığı ve türkülerin salınımını en güzel şekilde aktarabilmek için özel çaba harcandığı ifade ediliyor. Şükriye Tutkun albümün adının “Salıncak” olmasının tesadüf olmadığını şu sözlerle dile getirmiştir: “Salıncak benim ilk sahnemdi. Salıncakta başladım ilk türkülerimi söylemeye; rüzgârın, dalga seslerinin, sesimin ve salıncağımın oluşturduğu orkestranın müziği çok uzaklara giderdi; hissedirdim.”

5. Antakya Sallangaç Türkülerinden Örnekler

MAVİLİM YAKDIN BENİ
Derleyen: Muzaffer Sarısözen
Kaynak: Yöre Ekibi
Nota: Muzaffer Sarısözen

SÜRESİ : ♩ = 56

MA Vİ LİM YAK DI N BE Nİ MA Vİ LİM YAK SA
MA Vİ LİM MA VU SA LIM YOL VE RİN SA
DİN BE Nİ YAK DI Nİ YAN DI RI DİN BE Nİ
VU ŞA LI M KÖS MÜ S SEK BA RI ŞA LIM
UÇ BEŞ GÜ NA RA Sİ N DA DER DE BI RAK
YA RAL LA HI SE VE R SEN ÇA BU ÇAK KA
DİN BE Nİ MA Vİ LİM YAN DEM
VU ŞA LI M Uysal..

Mavilim yakdın beni
Mavilim yakdın beni
Yakdın yandırdın beni
Üç beş gün arasında
Derde bıraktın beni
Mavilim yandım

Mavilim mavişalım
Yol verin savuşalım
Küsmüşsek barışalım
Yar Allahı seversen
Çabucak kavuşalım
Mavilim yandım (İpek,2003:95)

PINARA VURDUM KAZMAYI

Derleyen: Muzaffer Sarısözen

Kaynak: Emel Akçay

Nota: Muzaffer Sarısözen

1 - P I N A R A
2 - P I N A R I N
3 - P I N A R I N

VUR DUM KAZ MA YI GÜ LÜ MAM MAN PI NA RA
BA ŞIN DA CE VİZ " " " " PI NA RIN
BA ŞIN DA İĞ DE " " " " PI NA RIN

VUR DUM KAZ MA YI GÜ LÜ MAM MAN GÜ
BA ŞIN DA CE VİZ " " " " CE
BA ŞIN DA İĞ DE " " " " İĞ

ZEL LER SE VER GEZ ME YI
VL ZİN DALLA RI SE MİZ
DE NİN YER DE

Yİ AM MAN Çİ R KİN LER BAĞ LAR YAZ MA
MİZ AM MAN A MAN YAR NER DE E Vİ
DE AM MAN A MAN YAR E Vİ NİZ NER

Yİ GÜ LÜ HAM MAN Çİ R KİN LER BAĞ LAR YAZ MA
NİZ " " " " A MAN YAR NER DE E Vİ
DE " " " " A MAN YAR E Vİ NİZ NER

Yİ GÜ LÜ MAM MAN A MAN YAR DE N
NİZ " " " " DL ME

ÖL DÜR DÜN BE Nİ SAZ
A LAY DIM SE " " " " SAZ

h. camboğ

Pınara vurdum kazmayı (gülüm aman)
Güzeller sever gezmeyi
Aman çirkinler bağlar yazmayı (gülüm aman)

Aman yar öldürdün beni
Ölmeden alaydım seni

Pınarın başında ceviz (gülüm aman)
Cevizin dalları semiz
Aman yar nerde eviniz (gülüm aman)

Aman yar öldürdün beni
Ölmeden alayım seni

Pınarın başında iğde (gülüm aman)
İğdenin dalları yerde
Aman yar eviniz nerde (gülüm aman)

Aman yar öldürdün beni
Ölmeden alayım seni (İpek,2003:101)

HANIM ARABAYA BİNMIŞ

Derleyen: Sadık Ayhan İpek

Kaynak: Cemil İpek

Nota: İsmet Akyol

SÜRESİ : 2/4 = 56

HANIM ARABAYA BİNMIŞ AH YAN YANA YÖRÜR NA YÖRÜR
RÜZE R YA N YA NA YÖRÜR R
A RA NAM BA DU CI YAR AŞ GA DA GE L MİŞ YAR
AT SÖ LA ZE RA DER YU Bİ RU ZE
A RA NAM BA DU CI YAR AŞ GA DA GEL DU MİŞ YAR
AT SÖ LA ZE RA DER YU Bİ RÜR ZE HA Nİ MİN HA SEV
RE Dİ RE CE İN GİM DEN VAR AH DU DA Çİ KU TA
AH TA ZE Çİ DIR TA RÜR ZE
İN CE BE LEN NE HU Rİ ŞAN
O DA O DA BİR Mİ RA S
YA NA Çİ NA GÜL SO KUN MUŞ
E LİN DEN BE YAZ

Hanım arabaya binmiş (ah) yan yana yürür
Arabacı aşğa (da) gelmiş atlara vurur
Hanımın hararetinden dudağı kurur

İnce belen ne hurişan o da o da bir miras
Yanağına gül sorunmuş elinden beyaz

Ben seni sevdim seveli getmedim size
Anam duyar babam duyar söz eder bize
Benim bir sevdiğim var (ah) tazedir taze (İpek,2003:83)

HASAN DAĞI OYMAK OYMAK

Derleyen: Muzaffer Sarısözen

Kaynak: Sıdıka Şerbetçi

Nota: Muzaffer Sarısözen

HA SAN DA ĞI OY NIN MAK OY MAK
HA SAN DA ĞI NIN YO KU SU
HA SAN DA ĞI NIN SO GÜ DÜ

O LUR MU HİC YAR SA NA DOY
ĞI DER YA ZI GE NA KI
KIZ KİM DEN AL DİN LİR GÜ

MAK AĞ ZI SE KER DU DA ĞI DA KAY
SI O YA RIN HU MAR SA KI
DÜ A HI LEN OM RUM CÜ RÜ

MAK AĞ ZI SE KER DU DA ĞI DA KAY
SI O YA RIN HU MAR SA KI
DÜ A HI LEN OM RUM CÜ RÜ

MAK YÖ RÜ YÖ RÜ YÖ RÜ YÖ RÜ E DA LIM YO
SI DÜ

RÜ BEN SÖ ZÜM DEN DÖN MEM GE Rİ SA ĞOL SUN
..

Yİ Ğİ DİN SE Rİ KA ZA NIR GE Tİ RİR
..

BE Rİ
.. ..

Hasan Dağı oymak oymak
Olur mu hiç yar sana doymak
Ağzı şeker dudağı da kaymak

Yürü yürü yürü yürü
Edalım yürü
Ben sözümden dönmem geri
Sağolsun yiğidin seri
Kazanır getirir beri

Hasan Dağının yokuşu
Gider yazı gelir kışı
O yârin humar bakışı

Yürü yürü yürü yürü
Edalım yürü
Ben sözümden dönmem geri
Sağolsun yiğidin eri
Kazanır getirir beri

Hasan Dağının söğüdü
Kız kimden aldım öğüdü
Ah ilen ömrüm çürüdü

Yürü yürü yürü yürü
Edalım yürü
Ben sözümden dönmem geri
Sağolsun yiğidin eri
Kazanır getirir beri

(İpek,2003:85)

ELMAS DOLU ÇEKMECESİ

Derleyen: Sadık Ayhan İpek

Kaynak: Cemile Kılbey

Nota: Sadık Ayhan İpek

SÖRESİ: ♩ = 96

SAZ

EL BE MAS NİM DO YA LU RİM ÇEK BAĞ ME YO CE LÜN Sİ DA

EL BE MAS NİM DO YA LU RİM ÇEK BAĞ ME YO CE LÜN Sİ DA

BES GÜ LI MÜŞ HAN YA ÇER BİR VAR GE BE CE LİN Sİ DE

E İ FEN PEK Dİ MEN MİN DİL EĞ VA LEN RE CE LİN Sİ DE

O İ YA PEK Rİ MEN MİN DİL EĞ VA LEN RE CE LİN Sİ DE

YA AG LAN LA DE DİK ÇİL ÇA SA Sİ Hİ LER GÜ YA ZEL ŞİN

MET AG HİN LA DE DİK VAR ÇA ŞAR Sİ Kİ LER GA YA ZEL ŞİN

Elmas dolu çekmecesı
Beş liraya bir gecesı
Efendimin eğlencesı
Yalan değil sahi güzel
Methinde var şarkı gazel
Ak ellerin bade süzer
Benim yârim bağ yolunda
Gümüş hançer var belinde
İpek mendil var elinde
Ağladıkça siler yaşın
Bahar olur açar güller
Bülbül gibi şakır diller

Yari bana benzetirler
Yalan değil sahi güzel (İpek,2003:73)

NİNAM KURMUŞ YOL ÜSTÜNE ÇIKRIĞI (SALLANGAÇ TÜRKÜSÜ)

Yöresi:Antakya
Kaynak:Gümmeli İpek

Derleyen:Muzaffer Sarısözen
Notalayan:Muzaffer Sarısözen

10

Ni nam kur muş yo lüs tū ne çık rı ğı a ma na man
Ay dın ha va sı na da bü ker ip li ği of
An ne sı nin bir kı na lı kek li ği a ma na
man Ni han dır sev di ğim de yos mam Ni han dır
Ya ri gör me ye li de hay li za man dır

Ninam kurmuş yol üstüne çıkırığı (aman aman)
Aydın havasına da bükler ipliği (of)
Annesinin bir kınalı keklığı (aman aman)

Nihandır sevdiğim de yosmam nihandır
Yari görmeyeli hayli zamandır

Ninam kurmuş yol üstüne kazanı (aman aman)
Ben isterim okuyanı yazanı (of)
Ben istemem diyar diyar gezeni (aman aman)

Nihandır sevdiğim de yosmam nihandır
Yari görmeyeli hayli zamandır
Şamdancılar şamdan döner gümüşten (aman aman)
Benim yarım pek hazzeder cümbüşten (of)
Billahi haberim yok benim bu işten (aman aman)

Nihandır sevdiğim de yosmam nihandır
Yari görmeyeli hayli zamandır (İpek,2003:97)

Sonuç

Türküler toplumun yaşayışını; acılarını, sevinçlerini, dile getirdiği için Antakya'nın salıncaklı seyranlarını da dile getirmişlerdir. Bu türküler salıncağın ritmine göre söylendikleri için yörede yöresel ağızla sallangaç türküleri şeklinde adlandırılmışlardır.

Sallangaç türkülerinin ortaya çıkmasında çeşitli etkenler rol oynamıştır. Bunlar yörenin iklim özellikleri ve seyrana çıkma (piknik) ile eğlenceye düşkünlüğünün yanı sıra 19.y.y. sonlarında yöreye sürgüne gelenlerin maiyetleriyle birlikte gelmesi ve bu kültürden etkilenmeleri yanında kültüre yeni kattıkları kültürel değerler bütünüdür.

Yine yörede müziğe, sanata olan yatkınlık ve dışa dönük yaşam şekli, bu tarz türkülerin zamanla sayılarının artmasını sağlamıştır. Aynı şartların sağlandığı ortamlarda Anadolu'nun diğer bölgelerinde de salıncak türkülerine rastlandığı görülür. Şükriye TUTKUN' un 5. Albümü "Salıncak" buna güzel bir örnektir.

Kaynaklar

1. Arı, Bülent (2011) "Kına Türkülerinde Veda" Veda Tarihçi Yay. İstanbul.
2. Büyük Larousse (1986) "Türkü Maddesi" 23. Cilt, Milliyet Yay. İstanbul.
3. Dizdaroğlu, Hikmet (1968) "Halk Şiirinde Türler", Türk Dili, Türk Halk Edebiyatı Özel Sayısı, 207, Ankara.
4. Doğruer, Şen (1996) "Antakya'da Seyran ve Adak Yerleri " Güneyde Kültür, Cilt.8, Sayı: 86, Antakya.
5. İpek, S. Ayhan (1992) "Antakya Türkülerinde Romantik ve Fantastik Öğeler", Güneyde Kültür, Cilt.4 Sayı: 44, Antakya.
6. İpek, S. Ayhan (1992) "Sallangaç Türküleri", Güneyde Kültür, Cilt.4 Sayı: 46, Antakya.
7. İpek,S. Ayhan (1993) "Sallangaç Türküleri 2", Güneyde Kültür, Cilt.5 Sayı: 47, Antakya.
8. İpek, S. Ayhan (1996) "Baharın Düşündürdükleri ", Güneyde Kültür, Cilt.8 Sayı: 85, Antakya.
9. İpek, S. Ayhan (2003) Antakya Türküleri, Hafad Yay.,Antakya.
10. Kalaycıoğlu, Mithat (2011) Hatay Halk Bilimi, Antakya Belediyesi Yay. Hatay.
11. Tekin, Mehmet (1998) "Hatay Türküleri", Cumhuriyet'in 75. Yılı Hatay, Ajanstürk Yay. Ankara.
12. Türk Dil Kurumu (1998) Türkçe Sözlük (9. Baskı), TDK Yay. Ankara.
13. Yakıcı, Ali (2007) "Halk Şiirinde Türkü", Akçağ Yay. Ankara.
14. (www.emikat.com.tr/album/1589/salincak)

Sözlü Kaynaklar

- K.1- Adil Denктаş (72), Antakya, Emekli Öğretim Gör. Üniversite
- K.2- Nezahat Civelek (81), Antakya, Ev Hanımı, Okur-yazar değil
- K.3- Muzaffer Amık (72), Antakya, Emekli Mühendis, Yüksekokul
- K.4- Gülfidan Kosi (57), Antakya, Emekli Öğretmen, Yüksekokul
- K.5- Tahir Doğru (68), Akcurun, Çiftçi, İlkokul
- K.6- Aybek Vurmay (63), Antakya, Emekli, Yüksekokul
- K.7- Fethiye Amık (90), Atakya, Ev Hanımı, Okur-yazar
- K.8- Selahattin Tümer (71), Antakya, Emekli, İlkokul
- K.9- Mustafa Güngör (63), Antakya, Emekli, İlkokul